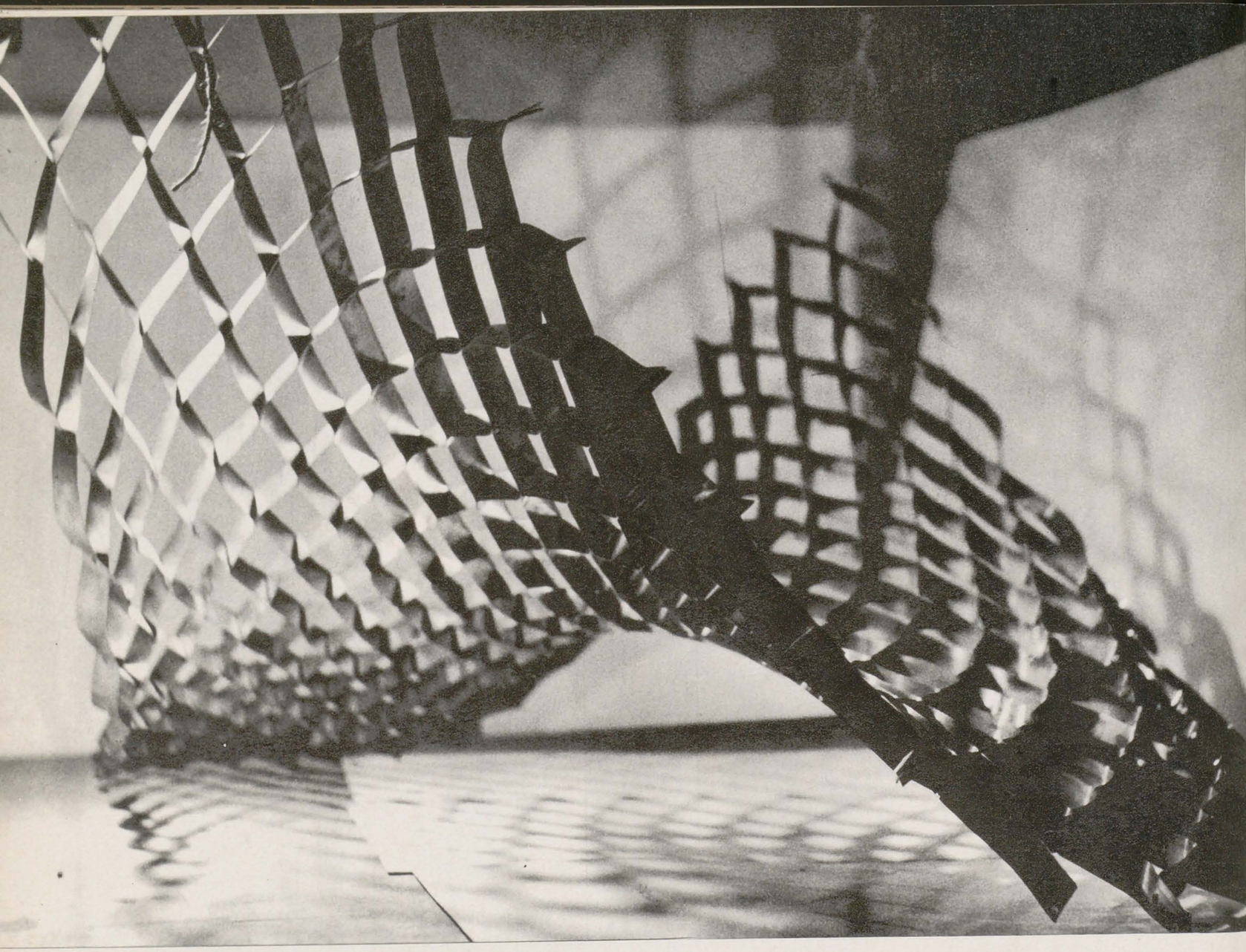

LABORATOR

ȘTEFAN KANCSURA

Din capul locului trebuie să spunem că singurul act deliberat pe care îl îngăduie obiectele lui Kancsura este acela de a admite sau de a nu admite că ele sînt obiecte de artă. Or, obligația unei astfel de intransigențe nu ne este administrată decît de Natură, de sistemul ei complex și inepuizabil. Fără nici o reticență de principiu, obiectele lui Kancsura denotă că fac parte dintr-un sistem limitat și simplificat față de Natură ca sistem, dar *nereductibil* și *nesubstituibil*.

Cu excepția obiectului *Marele reper geometric sau cubul care are curajul de a se reflecta*, nici unul din obiecte nu trădează precis filiera descendenței din obiectul real care l-ar fi putut sugera; și, în același timp, nici nu poate fi redus la vreun scop cert verificabil.

Sigur că, inginerește privind, obiectele propun de fapt *tehnici* de asamblare a unor elemente rigide; ceea ce rămîne semnificativ este faptul că obiectele nu *sînt* tehnice, ci că ele se constituie într-un *sistem tehnic*. Într-un secol al tehnologiei, obiectele artistului sugerează libertatea imaginarului într-o lume deja constituită pe beneficiile tehnicii. Fiecare din lucrări este obținută prin combinarea unui unic element geometric sustras dintr-o probabilă utilitate practică. Privit ca semnificant, obiectul constituit, întrucît își este suficient sieși, existînd ca *formă*, este totodată și semnificat.

Fiecare obiect se desemnează ca o realitate coborîtă din infinita ordine a posibilului. Rămîne dreptul fiecărui privitor de a-i acorda una din valorile socializate: simbol, alegorie, analogie, similitudine. Obiectele nu tînjesc să schimbe în privitor înțelesul obiectului de artă, ci mai degrabă să schimbe înțelegerea civilizației noastre tehnologice. Lucrarea *Marele reper geometric* este în acest sens o adevărată « artă poetică » a artistului. Uscăciunea și rigiditatea unui cub în imaginea reflectată devine o șerpuire întîmplătoare și ilogică; aproape neliniștit, ochiul se ridică la forma care a propus nesiguranța și hazardul reflectării și redescoperă rigoarea și raționalitatea care liniștește. Asimilarea ansamblului de obiecte ale lui Kancsura cu Natura nu este doar o amabilitate stilistică și nici o apologie.

Ea explică de ce lucrarea *Structură reglabilă* este similară și cu un pod suspendat (alias acoperiș de stadion olimpic) și cu un hamac exotic și cu un fagure torsionat. Dar — adaug eu — *Structura reglabilă* poate funcționa și ca substitut al unei vegetații luxuriante tropicale sau ca vălurirea pădurroasă a dealurilor. *Structura dinamică* se supune cuminte acelorași excese analogice. Excepție pare să facă unele *construcții spațiale*, dar și aici aluzia antropomorfă nu dezminte cu nimic posibilitatea jocului imaginativ.

PAUL CORNEL CHITIC